Informatie van het college aan de raad

Datum
11 november 2022
Portefeuillehouder
T.E. Siderius en K.D.J. Castelein

Auteur(s)
Pieter Verhoeven
Team
Ontwikkeling Ruimte

Commissievergadering
n.v.t.
Raadsvergadering
n.v.t.

Onderwerp
Zonnepanelen op daken in het beschermd stadsgezicht

Openbaar
Ja

Aanleiding

In het kader van verduurzaming en de stijgende energieprijzen nemen steeds meer inwoners het initiatief voor het opwekken van duurzame energie op of rond hun eigen woning. In de meeste gevallen gaat het om het plaatsen van zonnepanelen op het dak van de woning en/of op een bijgebouw. Ook vanuit de bewoners van de binnenstad neemt het aantal aanvragen voor de aanleg van zonnepanelen toe. Vanwege de monumentale binnenstad en de status van beschermd stadsgezicht is plaatsing van zonnepanelen binnen de huidige regelgeving in veel gevallen niet mogelijk. De afgelopen tijd is veel gesproken over hoe we in de toekomst om willen gaan met de balans tussen het beschermen van de historische binnenstad en waar mogelijk meer ruimte bieden aan de wensen van bewoners voor zonnepanelen.

Kernboodschap

Op dit moment worden er geen vergunningen verleend voor het plaatsen van zonnepanelen in de binnenstad. In deze voorliggende raadsinformatie wordt aangegeven hoe meer ruimte wordt geboden voor zonnepanelen (en andere installaties) zonder dat dit ten koste gaat van de cultuurhistorische waarden, het beschermd stadsgezicht en het waardevolle dakenlandschap.

Stand van zaken

Voor zonnepanelen in de binnenstad gaan we uit van twee categorieën, (1.) vergunningsvrij en (2.) maatwerk. Zonnepanelen zijn vergunningsvrij in het beschermd stadsgezicht als deze voldoen aan de criteria die worden gesteld in het Besluit Omgevingsrecht (BOR). Als dit niet het geval is, gaan we maatwerk toepassen; dit maatwerk is nieuw.

1. De aanvragen die binnenkomen, worden beoordeeld en waar ze volgens het besluit omgevingsrecht (BOR) **vergunningsvrij** zijn geven we dit ook aan bij aanvragers. Een aanvrager mag vervolgens de panelen leggen (zonder leges, er is geen vergunning nodig.) Kort gezegd is het plaatsen van zonnepanelen vergunningsvrij voor de BOR toegestaan op een achtergevel of achterdakvlakken (niet naar openbaar gebied gekeerd), met het idee dat dit geen verstoring geeft vanuit het openbaar toegankelijk gebied.

NB. Na een aantal aanvragen voor zonnepanelen in het beschermd stadsgezicht is dit in de afgelopen periode uitgezocht, bij ons is bevestigd dat dit een (juridisch) correcte werkwijze is.

2. Als de aanvraag **niet vergunningsvrij** is, gaan we **maatwerk** toepassen. Hiervoor is een richtlijn opgesteld, het heeft tijd gekost om hiertoe te komen. Er zijn gesprekken gevoerd met de

Commissie Ruimtelijke Kwaliteit (CRK), met de vorige wethouder en het huidige college. Er is afstemming geweest met en tussen wethouders duurzaamheid en RO. Met daarbij in gedachten de afweging kwaliteit beschermd stadsgezicht tegenover mogelijkheid bieden aan inwoners voor verduurzaming van en investering in de woning.

Collegebesluit maatwerk
Middels het collegebesluit van 1 november jl. gaat in Hattem met maatwerk worden gewerkt bij de beoordeling van aanvragen voor zonnepanelen op daken in het beschermd stadsgezicht. Van belang is het behoud van cultuurhistorische waarden en aanzicht van het dakenlandschap van het beschermd stadsgezicht. Omdat elk pand en elke locatie anders is, vraagt dit altijd om maatwerk. Er kunnen daarom geen 'harde' criteria worden opgesteld voor zonnepanelen in het zicht vanaf openbaar toegankelijk gebied waardoor de aanvrager zeker kan zijn van een vergunning. De criteria die zijn opgesteld zijn bedoeld om op eenduidige wijze de aanvragen te kunnen toetsen. De beoordeling van aanvragen vindt plaats door de CRK. Als de CRK positief beoordeelt, wordt vervolgens een vergunning verleend.

Aan de hand van onderstaande criteria zal worden beoordeeld of zonnepanelen zijn toegestaan:

1. **Verstoring dakenlandschap en straatbeeld**

Het dakenlandschap is een belangrijke waarde van het stadsgezicht. Wij zijn terughoudend bij daken waar zonnepanelen voor een groot deel zichtbaar zullen zijn vanaf de openbare ruimte. Het gaat hier om dominante zichtbaarheid vanaf het straatbeeld, maar ook om zichtbaarheid vanaf bijvoorbeeld de stadsmuur en/of stadsgracht. Zonnepanelen mogen geen hinderlijke visuele verstoring vormen van 1. het historische straatbeeld en 2. het karakteristieke dakenlandschap in de binnenstad, de zonnepanelen mogen niet in het oog springen. Zonnepanelen mogen bijvoorbeeld niet te dicht op de voorgevel komen en niet te dichtbij de nok van het dak worden geplaatst. Zo kan het zijn dat zonnepanelen op een individueel dak het straatbeeld dusdanig veranderen dat dit niet wenselijk is.

2. **Aantasting (individuele) daken**

Daarnaast mag het plaatsen van zonnepanelen geen aantasting betekenen van de waardevolle karakteristieken van het pand. Bijzondere en karakteristieke daken binnen het beschermd stadsgezicht kunnen worden uitgesloten van zonnepanelen, omdat ze een waardevol onderdeel vormen van het beschermd stadsgezicht.

3. **Nadere eisen monumenten**

In het geval van een monument kunnen er nog nadere eisen worden gesteld ten behoeve van het behoud van het monument. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de werkwijze van monteren.

Voorwaarden plaatsing

Indien is beoordeeld dat de locatie en het dak geschikt zijn, dan moet worden voldaan aan de volgende voorwaarden bij het plaatsen van zonnepanelen- en collectoren:

1. De zonnecollector of het zonnepaneel moet op een dak worden geplaatst;

2. De collector of het paneel moet een geheel vormen met de installatie voor het opslaan van het water respectievelijk het opwekken van elektriciteit. Als dat niet het geval is, dan moet die installatie binnen in het betreffende gebouw worden geplaatst;

3. Komt de zonnecollector of het zonnepaneel op een schuin dak, dan geldt dat:

- de collector of het paneel niet mag uitsteken en dus aan alle kanten binnen het vlak van het dak moet blijven,

- de collector of het paneel in of direct op het dakvlak moet worden geplaatst,
- de hellingshoek van de collector of het paneel hetzelfde moet zijn als die van het dakvlak waarop het staat;

4. Komt de zonnecollector of het zonnepaneel op een plat dak, dan geldt dat de collector of het paneel ten minste net zo ver verwijderd moet blijven van de dakrand als de collector of het paneel hoog is. Is het hoogste punt van de collector bijvoorbeeld 50 centimeter, dan moet de afstand tot de dakrand(en) ook minimaal 50 centimeter zijn.

5. De panelen worden per dakvlak geplaatst in een aaneengesloten vak, in een eenvoudige geometrische vorm (rechthoek, vierkant, strook) en uitgevoerd in een neutrale kleurstelling (bij voorkeur in de kleur van de dakpannen). Dit zorgt voor een rustig patroon.

6. In het geval van nieuwe technieken is het belangrijk om ook hierbij een rustig patroon na te streven, dan denken we bijvoorbeeld aan geïntegreerde panelen in het dak of zonnefolie.

Betrekken inwoners
We gaan inwoners actief informeren. We zijn intern nog in overleg hoe we dit willen doen, waarschijnlijk middels een folder/flyer die online komt op de website van de gemeente en de Hattemer.

Leges(vrij)
In reactie op het CDA voorstel; het legesvrij maken van een omgevingsvergunning voor zonnepanelen op binnenstaddaken is een mogelijkheid. Indien ervoor gekozen wordt om het legesvrij te maken, is dat dat een stimulering voor duurzaamheidsmaatregelen in de binnenstad. Een financiële drempel wordt weggenomen, een drempel die er nu ook niet is bij locaties die vergunningsvrij zijn. Wel goed om te beseffen is dat legesvrije vergunningverlening consequenties heeft. De drempel van leges is weg voor een officiële aanvraag, de beoordeling vraagt altijd om een tijdsinspanning vanuit de organisatie: denk daarbij aan vergunningverlening, een mogelijke RO afweging en een bespreking in de CRK. Deze tijdsbesteding kost geld en heeft ook financiële dekking nodig heeft. Vooralsnog zien wij geen aanleiding om legesvrije vergunningverlening voor zonnepanelen te introduceren.

Algemene reactie op het CDA voorstel
Veel uitgangpunten komen overeen, maar op een aantal punten hebben we andere ideeën. Het CDA verwijst naar en citeert veel onderdelen uit het beleid van Doesburg, en in mindere mate Kampen. Wij zijn ook bekend met de stukken van Kampen en Doesburg. Het CDA geeft aan voornamelijk het beleid van Doesburg te willen gebruiken, terwijl dit niet overeenkomt met het idee dat er om maatwerk wordt gevraagd. Kampen geeft aan altijd maatwerk nodig te hebben. Doesburg gaat meer uit van kaders en afmetingen. Zoals het CDA zelf ook aangeeft is ieder pand en iedere locatie anders in Hattem. Zo zien wij dat ook, vandaar dat we maatwerk voorstellen met bijbehorende criteria.